

mativam tueri sententiam, ubi diversa proponit sibi hac super re dubia suasque responsiones conformat sententiae, quam principio adoptaverat, videlicet, quod Episcopi Titulares possunt in suo Palatio deputare locum stabilem, in quo indifferenter ab omnibus Missa celebretur; ac plures pro se habere putat Theologos et Canonistas. Nec secus opinari videtur cl. Gatticus de usu Altaris portatilis cap. 12 privilegio innixus Episcopis a jure concessio, ne ulla dies sine Sacrificio transeat, veluti habetur in cap. Quoniam Episcopi, de privilegiis in 6 hanc tamen iis datam facultatem quosdam inter limites coercet, concluditque non licere, aut Sacrum fieri sine Episcopi praesentia, aut plures celebrari Missas; quia, sicuti Indultum personale est, et non locale, utpote quod datum est in spirituale Episcopi commodum, nequit ampliari, et finis stricte attendi debet, quem Pontifex habet in concessione. Hinc Ara, quam in privata domo Episcopus componit, ne ulla dies sine Sacrificio transeat, nequit ullo modo confundi cum Sacra Episcopi Capella, quae ut publica reputatur.

Itaque repudianda est Andreucci sententia; et Gattici opinio non sine aliqua distinctione amplectenda. Discrimine est opus, et distinguere debet Oratorium domesticum ab Ara portatili, seu viatoria. Si de illo res est, certum est, non licere Episcopis sine Apostolico privilegio privata in domo stabile, fixumque Oratorium erigere; etiamsi non aliorum commodum, sed pro sui dumtaxat usu erigatur; sed neque fas ei erit uti Oratorio domestico aliis concessio, nisi servatis conditionibus, et limitationibus in Brevis seu Pontificio Rescripto expressis.

Id adeo verum est, ut Episcopi Sotio Assistentes, qui longe majoribus privilegiis cumulantur, praeter illa, quae omnibus Episcopis communia

sunt, nequeant in privatis eorum domibus Oratorium instruere, nisi ex speciali Indulto Gregorii XV., qui tamen hujusmodi Oratoria subicit visitationi Card. Vicarii in Urbe, et respectivi Ordinarii alibi; imo consuetas addit clausulas, et conditiones, et signanter illam celebrandi unicam Missam, vel ab alio Sacerdote celebratae interessendi: dummodo in domo hujusmodi celebrandi alteri licentia concessa non fuerit; quin ad satisfaciendum praecepto aliis haec Missa prosit, exceptis dumtaxat Familiaribus actuali servitio necessariis. Videnda Constitutio Gregorii Papae XV. die 17. Aug. 1606. in magno Bullario Mainardi tom. V. part. V. num. LXXI. §. 8.

Veruntamen temporis successu, cum plures irrepsissent abusus, forte quia Episcopi etiam non Assistentes Oratorium domesticum simul confundentes cum Ara portatili, licere sibi arbitrantur Sacrum facere in quolibet privato Sacello, minime servatis conditionibus, et clausulis apponi solitis; Clemens XI. Apostolicae auctoritatis robur adjecit generali Decreto C. Concilii, jussitque: In Oratoriis privatis non licere quibuscumque Sacerdotibus, etiamsi essent Episcopi, in iis celebrare in diebus Paschatis etc. in reliquis vero diebus Sacerdotibus quibuscumque etiam Episcopis celebrare non licere, ubi etiam unica Missa, quae Indulto conceditur, fuerit celebrata etc. Etsi vero Episcopi nequeant in privatis domibus sine Apostolico Indulto Sacellum instruere, quod Oratorii domestici nomine venit, et teneantur se conformare legibus concessionis, si celebrare velint, vel Sacro adesse domi Laicorum, qui privilegio gaudent; non eis tamen interdictus est usus Arae portatilis in casibus a jure contemplatis ex dispositione Bonifacii VIII. relat. in cap. Quoniam Episcopi, de privilegiis in 6. Poterunt igitur in

casibus a jure permissis amovibilem Aram componere etiam apud Laicos, qui domestico gaudent Sacello, neque hoc privilegium per Conc. Trid. Decretum sublatum est, ut saepe declaravit S. C.; praesertim vero patet ex libro Decretorum 12. pag. 120, ubi legitur: S. C. etc. censuit, Cardinales non solum, ac Episcopos sine ulla Episcopi Dioecesiani licentia, uti posse privilegio Altaris portatilis ad praescriptum constitutionis fel. recordat. Bonifacii VIII., quae incipit: „Quoniam Episcopi“, nec hujusmodi privilegium sublatum fuisse Concilii Decreto cap. unic. sess. 22. Errant, qui putant a Clemente XI. Privilegium hoc sublatum fuisse Decreto emanato 15. Dec. 1703, in quo legitur: Episcopis, et his majoribus Praelatis, etiam Cardinalatus dignitate fulgentibus, neque sub praetextu privilegii clausi in corpore juris, neque alio quoque titulo, nullo modo licere extra domum propriae habitationis in domibus laicis, etiam in propria Dioecesi, quod fortius intelligitur in aliena, erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missae Sacrificium celebrare, sive celebrare facere etc.

Non enim sapientissimus Pontifex eo privilegio privatos voluit Episcopos, sed abusus eliminandos jussit, qui irreperant in Sanctorum Sanctionum contemptum, ac Sancti Sacrificii irreverentiam, revocando usum Privilegii ad tramites juris, et ad casus, in quibus talis usus concessus est, adempta facultate illud perperam interpretandi, et extendendi pro lubitu ad casus omnes non contemplatos, sed arbitrarios. Talem esse sensum Clementini Decreti firmat Benedictus XIV. de Missae Sacrificio lib. 3. cap. 6. num. 6.: Ratio, quae Pontificem ad illud condendum Decretum impulit, ea fuit, quod resciverat, nonneminem Episcoporum tam in sua, quam in aliena

Dioecesi, domo sua egredi consuevisse, et ut primario cupiam viro laico gratum faceret, qui non haberet privati Oratorii privilegium, ad illius domum se conferre, ibique vel ab aliquo Missam celebrare facere, aut etiam plures, si vir ille habuisset Oratorium privatum, ubi non nisi unicam Missam eadem die liceret celebrari. Episcopi etiam in aliena Dioecesi extra domum propriae habitationis in privatis Laicorum domibus erigi faciunt Altare, ibique per unum, aut plures e suis Capellanis vivificam Christi Hostiam immolari. Idcirco opus fuit Decretum Clementis XI. declarari etc. Id, quod factum fuit ab ejus Successoribus Innocentio XIII. in Constitutione Apostolici Ministerii legend. in dict. Bullar. tom. XI. par. II. num. XXXIV. §. 24, et Benedicto XIII. juxta Decretum, quod habetur in Concilio Romano tit. XV. cap. 3. Declaramus tamen, quod cum in praedicto Decreto (Clementis XI.) statuatur, non licere Episcopis extra domum propriae habitationis, in domibus laicis erigere Altare, ibique Sacrosanctum Missae Sacrificium celebrare, sibi celebrare facere, hujusmodi prohibitio intelligenda non sit de domibus etiam laicis, in quibus ipsi Episcopi forte occasione visitationis vel itineris hospitio excipiantur, et nec etiam quando Episcopi in casibus a jure permissis, vel de speciali Sedis Apostolicae licentia, absentes a domo propriae ordinariae habitationis moram idcirco faciant in aliena domo per modum similis habitationis; his enim casibus licita iis erit erectio Altaris, ad effectum praedictae celebrationis.

Ex his consequitur, quod Episcopus domi commorans laicorum, qui Indulto gaudent Oratorii privati, haud possit hoc uti ultra terminos concessionis; valeat tamen in casibus dumtaxat a jure permissis, vel clare expressis, vel

tacite contemplatis in sui commodum, Aram portatilem, seu viatoriam adhibere. Sed quoniam longo decentius videtur, Sacram Hostiam Deo offerre in fixo, ac stabili Altari, quam in Ara portatili et mobili; idcirco S. C. sapienti consilio, postquam ad tramites Juris responderat primo ex propositis Dubiis *Affirmative*, addidit: *Verum SSmo. consulendum pro extensione privilegii, videlicet, quod Episcopi in casibus a jure permissis hospitantes domi, vel parentum, vel extraneorum, qui gaudent indulto Oratorii domestici, possint et valeant in eodem celebrare, vel celebrari facere loco, et vice Arae portatilis, quam tantum extra propriam Dioecesim iisdem indulget Bonifacius VIII. cap. quoniam Episcopi, de privilegiis in 6., servata in reliquis forma Decreti S. M. Clementis XI. juxta tamen posteriores declarationes S. M. Innocentii XIII., et Concilii Romani sub Benedicto XIII. cap. XV. num. III.*

Neque tamen quis credat privilegium *Bonifacii VIII.* adeo esse effraene, ut sine ulla omnino limitatione possit pro lubitu extendi ad casus non contemplatos a jure, vel ita posse ampliari, ut Missa ad formam ejusdem privilegii celebrata, prosit pro adimplemento praecepti omnibus interessentibus, et assistentibus. Talis non est sensus Decretalis; neque *Innocentius XIII.* et *Benedictus XIII.* declarando Decretum *Clementis XI.* a juris dispositione recesserunt. Quippe privilegium personale est atque ideo concessum, ne contingat aliquam praeteriri diem, in qua Episcopus non celebret, vel saltem Sacro non assistat: ergo datum est ad solius Episcopi commodum, et spirituale solatium. Id patet clarissime si spectetur cum causa, tum finis privilegii. Qua enim ratione motus *Bonifacius VIII.* indulget Episcopis: *ut Altare possint habere viaticum, et*

in eo celebrare, vel facere celebrare ubicumque. Vide quod sequitur: *Quia Episcopi se debent diversis ex causis a suis Ecclesiis, et Dioecesibus absentare frequenter, nec semper possunt commode ad Ecclesias accedere pro Missa celebranda, vel audienda in ipsis.* En igitur causa: qui vero finis? *sine qua* (Missa scilicet) *eos transire non decet absque causa rationabili ullam diem.* Non est ergo privilegium tam late accipiendum, ut vel Episcopus sine ulla rationabili causa ubique locorum Aram erigere possit, vel Sacrificium in ea oblatum valeat pro omnibus interessentibus in adimplementum praecepti, vel plures Missas ibi celebrari liceat. Merito igitur *Clemens XI.* non id, quod erat jure dispositum, deletum voluit, sed licentiam cohibuit, et sensim inductos abusus ex mala legis interpretatione eliminavit, veluti deinde ab eius Successoribus fuit declaratum.

Cum itaque S. C. rescriptum Pontificis auctoritate roboratum relationem habeat ad dispositionem juris, plane consequitur ampliationem indulti ad Oratoria domestica, et Altaria fixa favore Episcoporum hospitantium in aedibus laicorum, in quibus tale Sacellum ex speciali privilegio existit, non plus eis indulgere, praeter id, quod *Pontifex Bonifacius* concesserat; sed dumtaxat in casu facultatem transferre ab Ara viatica ad Altare fixum, ne contingat in una eademque domo, uno eodemque tempore Sacrum fieri in Altari fixo vigore particularis Indulti, aliam vero Missam celebrari in Ara mobili et viatica, vi alterius privilegii clausi in corpore juris. Atqui, attentata causa finali hujusmodi privilegii, Episcopo licet uti Ara viatica, ne ulla sit dies, in qua vel ipse non celebret, vel saltem Missae ab alio celebratae non assistat, jam quisque videt, planeque intelligit, ad unicam

Missam ia die contrahi novum indultum utendi Altari fixo, vice et loco Arae portatilis. Recte idcirco *Gatticus loc. cit. num. 14.* adversus *Pasqualinum* limitavit privilegium ad unicam Missam, quippe ait: *Quantum ad finem attinet concessionis unica tantum permittitur Missa, eamque proinde in singulari nominat Bonifacius, et distinctione facta illam celebrandi, vel audiendi.* Sed quoniam maxime decet, ut Episcopus, Sacro peracto alteri assistat, et hoc fere apud omnes positum in more est; idcirco S. C., ne Episcopi spirituali hoc solatio priventur, equidem dubio secundo respondit ad juris formam, sed simul addidit: *Consulendum SSmo. pro extensione privilegii ad alteram Missam, quam post Sacrum ab ipsis operatum Episcopi audire solent: quia solius Pontificis est privilegia privilegiis addere.*

Hinc alterum descendit, quod, quum privilegium stricte datum sit Episcopis, nequit extendi ad domesticos, et familiares, qui frui dumtaxat poterunt speciali indulto ipsis concessio, servatis clausulis, et conditionibus in eodem appositis. Contra vero hujus vigore Rescripti poterunt Episcopi in Ara fixa loco Arae portatilis celebrare, et celebrare facere in solemnioribus etiam diebus, in quibus alias non licet, quia *Bonifacius VIII.* nullam excipit diem, dummodo causa intercedat, cujus intuitu privilegium datum est. Eadem de causa vel Episcopus celebret, aut celebrare faciat vigore Indulti tam in diebus solemnioribus, vel aliis festivis de praecepto, Missa non prodesse declaratur, nisi familiaribus illis, qui actu sunt necessarii, quia, ut supra probatum est, privilegium clausum in corpore juris personale est favore Episcoporum, ne contingat ullum transire diem, quin Missam vel ipsi celebrent, vel celebrare faciant.

Hinc fit, ut vigore Indulti utendi Altari fixo, sive Oratorio domestico loco Arae viatoriae, de quo in responsionibus ad duo prima Dubia approbata, et confirmata a *SSmo. D. N. Pio VII. P. M.*, poterit Episcopus Sacrum facere vel audire in Ara fixa, etiamsi in eadem alia celebrata, vel celebranda sit Missa illorum favore, quibus peculiare privilegium cum consuetis clausulis, conditionibus, ac limitationibus datum est. Cum enim haec duo privilegia distincta sint, diversisque personis concessa, non ita confundi debent, ut unum impedimentum alteri afferat.

TARVISINA.

Rmus. D. Sebastianus Soldati Episcopus Tarvisinus sequens Dubium humillime exponit, nempe:

An Episcopus gaudens, prout est de more, privilegio Altaris portatilis, licite possit, si forte aliquando sit morbo impeditus, jubere ut aliqui ex Sacerdotibus sibi benevisis super idem Altare portatile, decenter collocatum juxta cubiculum suum, Sacra peragat ad devotionis solatium? Et quatenus negative idem Episcopus enixe deprecatur pro hujusmodi Indulto valituro pro quocumque casu eventuro ad ejusdem Episcopi Oratoris vitam. Et S. eadem C. ad Vaticanum subsignata die coadunata in Ordinariis Comitibus, ad relationem subscripti Secretarii, respondendum censuit: „*Affirmative ad primam partem: ad secundam non indigere.*“ n. 4776. Die 12. Martii 1836.

Ad dubium: 1. An Sede Episcopali vacante in Episcopali Sacello quilibet Sacerdos Sacrosanctum Missae Sacrificium celebrare possit?

2. An id locum habeat etiam in casu praesenti, in quo Sacellum Episcopale Bosanen. assignatum est pro excipiendis ad Scholas accedentibus?

3. Et quatenus negative, Orator Indultum efflagitat, ut ibi in Dominicis saltem, Festisque de praecepto Sacrosanctum Missae Sacrificium celebretur, cui adstantes tam Magistri, quam discipuli satisfacere valeant praecepto adstandi Sacro?

Et S. eadem C. . . . respondendum censuit:

Ad 1. et 2. „Affirmative.“

Ad 3. „Jam provisum in praecedentibus.“

Atque ita rescripsit. n. 5200. die 8. Aprilis 1854.

b) Ordinatio.

Vd. *Ordinatio* (Ecclesia; missa).

3) Publica.

Vd. *Titularis Capellae* (decr. n. 5215).

4) Superposito cubiculo.

ARBOREN.

Seminarii Arboren. Sacellum ita fuit ab initio aedificatum, ut superius haberet Cubiculum, in quo interna dispositio Seminarii ipsius in praesentiarum exigeret, ut aliquis de noctu etiam moraretur. Ast quum hodiernus Archiepiscopus probe noscat id ab Ecclesiasticis Sanctionibus omnino prohiberi; hinc S. R. C. supplex adivit Apostolicum exquirens Indultum. Emi. itaque ac Rmi. P. S. Ritibus tuendis praepositi in Ordinariis Comitibus ad Vaticanum hodierna die coadunati, audita fidei relatione ab infra-scripto Secretario facta, rescribendum censuerunt: „Detur Decretum in Lucien. diei 26. Apr. 1834. nimirum: petitum elargiti sunt Indultum, hac tamen adjecta lege, ut super Altare Baldachinum apponatur, et removeatur, si fieri potest, Custodia SSmi. Sacramenti, quatenus ibi asservetur.“ n. 4770. die 12. Mart. 1836.

Non licet habitare die noctuque et etiam dormire in domibus aedificatis super

capellis, in quibus quotidie celebratur. S. R. C. 11. Maii 1641.

Vd. *Seminarium. Capella.*

CAPELLANI.

1) Absentia.

Vd. *Parochus* (absentia).

2) Assistentes Matrimon.

Vd. *Matrimon.*

3) In choro.

Vd. *Chorus; Officium.*

4) Confraternitatum.

Vd. *Capella domest.; Oratorium; Confraternit. Parochus* (celebr. et irig. in sua parochia); *Sepultura; Stola in processionibus; stola in funeribus; Processio funebr.* (praeced.).

Ad quaest.: Utrum parochus seu moderator Confraternitatis cujusdam, sive legitime impeditus sive non, possit licite et valide sibi vicarium vel alium presbyterum quemcunque approb. subrogare ad recipiendos fideles confraternitati adscribendos? S. C. Ind. resp.: *Negative*, nisi in concessione facta ab habente auctoritatem delegandi expresso cautum sit, ut vicarius sive alius presbyter subrogari possit. Die 22. Aug. 1842.

5) Episcopi.

Vd. *Episcopus reg.* (Officium).

Capellani Episcopi, qui cum eo recitant Officium, debent se illi conformare. S. R. C. 11. Junii 1605.

6) Monialium.

Missae in Eccles. aliena (decr. n. 3588; 5195; 4154) *Missale* (quod?); *Officium* (obligat. ad quod?)

CAPUCEUM.

Episcopo Aquipendentis facultatem S. C. concessit cogendi etiam sub censuris et poenis, Regulares in pro-

cessionibus ad deferendum Capuceum et non pileum. n. 2288 die 30. Aug. 1664.

CAPUCCINI (Cru x).

Fratres Capuccinos juxta Constitutionem Gregorii XIII. „*Exposcit Pastoralis*“ in publicis processionibus crucem erigere et deferre posse. n. 556 die 21. Maii 1618.

Capuccinos cedere debere digniorem locum iis Regularibus, qui sub propria cruce et in proprio loco in processionibus incedebant, antequam ipsi crucem propriam deferrent. n. 570 die 23. Mart. 1619.

Erectionem crucis Capuccinis fuisse concessam in iis tantum locis, in quibus sub cruce Minorum Conventual. incedebant, quia alias id fortasse nunquam permisisset, ac propterea eosdem Capuccinos in locis, in quibus sub cruce Cleri in processionibus ante hujusmodi concessionem incedebant, eundem locum retinere debere. n. 600 die 10. Julii 1621.

Vd. *Processio* (crux Regular.).

CAPUT.

1) Quando detegendum coram SSmo.?

Vd. *Biretum* (coram exp. SSmo.).

2) Quando cooperit Clerus?

Vd. *SS. Sacramentum; Reliquiae; Processio; Pileolum; Parrucca; Biretum; Tertia* (quomodo se gerant Can.); *Instructio Clem.* §. XXXII. 7 etc.

Celebrans in missa sol., quando sedere debet, dum cantatur *Gloria* et *Credo* nudo capite se inclinare debet ad verba consueta, item procedere ad sedem et regredi ad altare aperto capite. n. 2776 ad 1 die 21. Mart. 1676.

3) Quando cooperiunt Laici?

Cf. *Reliquiae; Pileum Laicor.; Vexillifer. Magistratus missis sol. aliisque ec-*

clesiasticis functionibus adstant non potest caput tegere et detegere prout facit Clerus, qui interest. n. 3230 ad 4 die 2. Sept. 1690.

Non licet Gubernatori civitatis Anagninae in assistentia Episcopo praestanda in missis aut vesperis galero cooperire caput, quoties Episcopus mitram assumit. n. 3453 die 25. Jan. 1698.

S. CAROLUS BORROMAEUS.

De ejus Translat. vd. *Dedicat. Eccles.* (Transl. decr. sub n. 3354).

Eestum s. Caroli in Provincia Mediolan. celebrari potest ritu dupl. S. R. C. 20. Nov. 1610.

CASSINENSES ABBATES.

Vd. *Usus Pontificalium* (praecipue decr. n. 5058); *Coelestini.*

Congregationis Cassinensium.

Procurator generalis Congregationis Cassinensium SSmo. humiliter supplicavit, dignaretur praecipere C. S. R., ut, quae Abbatibus Cassinensibus particulari Sedis Apostolicae indulto ex vetitis, et praeter expressa in Decreto novissime super usu Pontificalium edito, adhibere liceat, praevia discussione declararet. Sanctissimus autem Oratoris preces ad eandem Congreg. transmisit, rescripsitque per Emum. D. Cardinalem Franciottum notulam dubicrum supplici libello subnexam in ipsa Congregatione referri, quae

Ad §. 4. „*Decreti*, quo prohibetur usus praeterquam unius Abaci, asserentibus Monachis hactenus ab immemorabili tempore eorum Abbates adhibere consuevisse secundum Abacum ad pelvim, et urceolos exponendos, censuit: Servandum esse Decretum.“

Ad §. 5. „*quo tribus tantum diebus de praecepto etc.* Pontificalis celebratio permittitur, exponentibus Mo-